

Algemene beschouwingen – 13 november 2019

Woordvoering: Gerhard Bos, fractievoorzitter

Gesproken tekst geldt!

Wat is een mens?

Voorzitter....Wat is een mens?

Is dit niet een van de meest indringende vragen die gesteld kan worden?

Het orkest Ereprijs voerde in september de opera “St. Louis Blues” op. De vraag “wat is een mens” komt in de opera indringend aan de orde. De opera vertelt het verhaal van mensen in de Tweede Wereldoorlog die per schip een veilig heenkomen zoeken en steevast nee te horen krijgen. Het schip keert uiteindelijk met haar passagiers weer terug naar Europa waar hun hetzelfde lot wacht als dat van veel lotgenoten.

De opera is een keiharde spiegel. En roept vragen op als “klopt het wel, wat we doen? Klopt het wel wat ik doe? Kijken we en zien we echt wat er aan de hand is?”

Voorzitter, de Vrijheid die we na de Tweede Wereldoorlog hebben herwonnen en waar velen offers voor hebben gebracht vraagt van ons dat we zorgvuldig omgaan met onze vrijheid. Anders gezegd: vrijheden creëren ook verantwoordelijkheden.

We zullen steeds opnieuw moeten onderzoeken wat vrijheid nu voor ons betekent en wat grenzen zijn die we in acht moeten en willen nemen. Daarom is het ook goed dat het Gelders Debat volgende week in Groesbeek in het teken staat van “Vrijheid”.

Roerige tijden

We leven in roerige tijden. Verschillende vraagstukken liggen op tafel en aan ons is het om samen met organisaties, bedrijven, de boeren en inwoners een koers te bepalen voor de toekomst. Aan de aanpak van het klimaat- en energievraagstuk en stikstof wordt nu volop gewerkt.

Werken aan draagvlak en mensen helpen om de noodzakelijke slag te kunnen maken in bijvoorbeeld de energietransitie is van belang om meters te kunnen maken en onze doelen te kunnen behalen.

Tijdens de formatie hebben we tal van zaken besproken en is de richting, de te varen koers, in het coalitieakkoord vastgelegd.

Kijkend naar het coalitieakkoord komt bij de CDA fractie een letterwoord naar boven. We willen dat de provincie meer **FRISS** gaat werken.

Flexibel waar het kan, altijd

Resultaatgericht,

Integraal (niet in hokjes denken),

Samen en

Slagvaardig.

De komende tijd wordt dat coalitieakkoord door GS verder uitgewerkt. Een mooie club van diverse Jannen en Peters. Dan komen verschillende koersdocumenten in de Staten aan de orde. We gaan het dan inhoudelijk verder met elkaar hebben over verkeersveiligheid, mobiliteit, erfgoed, cultuur, landbouw.

Vragen

Toch voorzitter, wil ik rond een aantal zaken nu al aan het College een aantal zaken meegeven c.q. een aantal vragen stellen waarop ik ook graag een reactie vanuit het college zou willen horen.

Lange termijn

Voorzitter, Van belang is dat we niet alleen kijken naar de stip op de horizon die we in het coalitieakkoord voor 2023 hebben gezet maar ook kijken naar hoe Gelderland er over 10, 20 jaar uit moet zien. Ook bij de verschillende koersdocumenten.

Inspiratiebijeenkomst

De resultaten van de inspiratiebijeenkomst in mei die we in het kader van de formatie hebben georganiseerd worden betrokken bij het verdere uitwerken van het coalitieakkoord. Voorzitter, concreet de vraag: hoe zorgt Gedeputeerde Staten ervoor dat we de oogst van de inspiratiebijeenkomst niet vergeten maar tot verdere wasdom brengen?

Inzichtelijkheid begroting

Dan, voorzitter, kom ik bij inzichtelijkheid van de begroting. In het coalitieakkoord is afgesproken dat de staten meer zicht moeten krijgen op de sturingsknoppen in de begroting. Dat vraagt om een verdere doorontwikkeling van de begroting. De indeling en leesbaarheid van de begroting is aanzienlijk verbeterd. Maar het kan nog een slag beter. We zijn dan ook content met de toezegging in de carrousel van de gedeputeerde Markink om ambities, activiteiten, te leveren prestaties, de kosten (incidenteel en baten) en een tijdsplanning inzichtelijker in de begroting op te nemen. Een mooie Challenge voor College en Staten om hierin samen op te trekken.

Nieuw voor oud

We willen – indachtig ons coalitieakkoord 650 miljoen investeren. Daarvoor moeten we binnen de begroting nog een bedrag van 280 miljoen vrijspelen. We ontkomen er niet aan om dit ook te doen langs de lijn van Nieuw voor oud. Als CDA-fractie staan we hier achter en is het goed om kritisch te kijken naar al onze reserveringen. Zijn die nog steeds actueel en opportuun? Van belang is dat helder wordt over welke zaken we met elkaar komen te spreken. Wanneer komt een overzicht en soort plan van aanpak naar de Staten om met elkaar het gesprek over de herijking te kunnen voeren?

Ondermijning

Voorzitter, er gaat bijna geen dag voorbij of in de media verschijnen berichten over drugsdumpingen, integriteit, ondermijning of een combinatie van deze drie zaken. Degenen die zich met ondermijnende activiteiten bezig houden presenteren zich soms heel aardig en tonen gevoel voor de sportclub. Ondermijning klinkt vriendelijk maar gaat om een indringend gif, om keiharde criminaliteit. Het tast onze rechtstaat aan en daarmee komt de veiligheid van onze inwoners in het gedrang. Binnenkort komen we in de carrousel met elkaar te spreken over de zogenaamde dreigbeelden. Wij roepen het College op om op basis van de ondermijningsbeelden snel met een actieplan Veiligheid te komen. Wat kunnen we doen, waar kunnen we onze veiligheidspartners helpen, en vooral wat gaan we zelf doen als provincie zijn zaken die in het actieplan aan de orde moeten komen.

Snel, soepel en slagvaardig

Om samen met inwoners, bedrijven en organisaties tot resultaten te komen is het van belang om snelheid in de besluitvorming te brengen, ruimte in beleid maar ook onze instrumenten

zoals subsidie snel, soepel en slagvaardig in te kunnen zetten. Voorzitter, is GS bereid om op korte termijn middels een statenbrief aan Provinciale Staten te schetsen hoe de noodzakelijk slag zal worden gemaakt, wat de stand van zaken is en op welke wijze PS betrokken wordt bij dit traject?

Fietsenstalling

Voorzitter, dan een vraag over het vervolgvorstel. In het vervolgvorstel is opgenomen om voor de fietsenstalling in Arnhem extra geld op tafel te leggen. Op zich een prima voorstel. Maar, voorzitter, hoe zit het met fietsenstallingen op andere stations? Hoort dit voorstel niet eigenlijk te worden besproken in een bredere context van OV en mobiliteitsbeleid? Kernvraag is dan ook: waarom betalen we wel of niet mee aan fietsenstallingen?

Gemeenten in het nauw

Steeds meer Gelderse gemeenten worden door de financiële uitkomsten van onder anderen de drie decentralisaties in het sociale domein geconfronteerd met een welhaast onlegbare puzzel om tot een sluitende begroting te komen. Is GS bereid PS op korte termijn te informeren over de financiële positie van de Gelderse gemeenten? Kan GS dan ook een beeld schetsen van de gevolgen de financiële positie voor noodzakelijke investeringen. Zijn als gevolg daarvan ook effecten te verwachten als het gaat om zaken die wij als provincie tot stand willen brengen?

Moties

Veilig sporten: De stilte verbroken

In de begroting is aangegeven dat het College in het voorjaar het uitvoeringsprogramma sport zal presenteren. Sporten is gezond, verbindt, inspireert en draagt bij aan verdraagzaamheid en persoonlijke ontwikkeling. Sporten moet ook in een veilige “omgeving” kunnen plaatsvinden.

Uit onderzoek van onder andere de Commissie De Vries blijkt dat het van belang is om seksuele intimidatie en misbruik in de sport veel actiever tegen te gaan. Dat geldt voor de aanpak van incidenten én voor preventie. Bewustwording en preventie zijn belangrijk om grensoverschrijdend gedrag (geweld, intimidatie of misbruik) ook in de sport tegen te gaan.

Voorzitter, Renald Majoor (zelf als sporter slachtoffer van misbruik) zet zich met zijn stichting “De stilte verbroken” in om grensoverschrijdend gedrag in de sport bespreekbaar te maken en bewustwording op dit punt te stimuleren. Ook biedt de stichting steun aan lotgenoten waarin de stichting samenwerkt met Slachtofferhulp Nederland.

Voorzitter, de CDA fractie heeft een motie opgesteld waarin we GS verzoeken om:

1. In het kader van het opstellen van het sportuitvoeringsprogramma in overleg met stichting De stilte verbroken en de Gelderse Sport Federatie te treden over het tegengaan van grensoverschrijdend gedrag.
2. Ervoor zorg te dragen dat in het sportuitvoeringsprogramma een Gelderse aanpak wordt opgenomen waarmee grensoverschrijdend gedrag adequaat kan worden voorkomen.

Klompenpaden

Wandelen over klompenpaden betekent wandelen langs akkers, strakke slotjes en kabbelende beekjes, door polders, weilanden en landgoederen, langs schapen en koeien. Klompenpaden gaan bijvoorbeeld over onverharde, historische paden als kerkenpaden, jaagpaden, tienwegen en hessenwegen.

Klompenpaden worden veelal door zo'n 800 vrijwilligers onderhouden. Mooi om te zien dat zo'n initiatief door de maatschappij gedragen wordt. Voor 2019 is in de begroting geld opgenomen om de vrijwilligers te helpen de klompenpaden te onderhouden, de situatie daarna is onzeker. De CDA-fractie heeft een motie opgesteld waarin we aan GS vragen om de voortzetting van deze maatschappelijke pilot concreet vorm te geven voor de komende jaren.

Keukentafelgesprekken

Kortheidshalve verwijs ik naar de motie die we samen met Groen Links zullen indienen en van harte aanbevelen.

Voorzitter, tot zover.

Tot slot, wanneer we als provincie **FRISS** gaan denken en werken, dan zal dat uiteindelijk ervoor zorgen dat we als provincie het verschil kunnen maken.

Echt naast mensen staan.

Samen voor Gelderland.
